

Les 3: Procedures en Processen

Sessie 1

Les 3: Procedures en Processen

Procedures zijn patronen of voorschriften die beschrijven hoe een 'rekenproces' moet verlopen. In deze les worden de processen bestudeerd die door simpele procedures beschreven zijn. De manier waarop deze processen tijd en ruimte gaan consumeren krijgt aandacht.

Terminologie

optredend of gedefinieerd
als onderdeel van zichzelf
(direct of indirect)

herhalend (herhaling
van onderdelen van
een proces zij het met
instelbare veranderlijke
waarden)

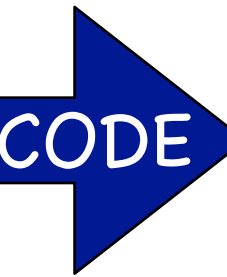
recursief proces
iteratief proces
staartrecursie
lineair proces
boomrecursie
orde van groei

recursive process
iterative process
tail recursion
linear process
tree recursion
order of growth

Soms vertaalt een definitie rechtstreeks naar Scheme code

Inductieve definitie van faculteit

$$\begin{cases} 0! = 1 \\ n! = n * (n-1)! \text{ als } n > 0 \end{cases}$$

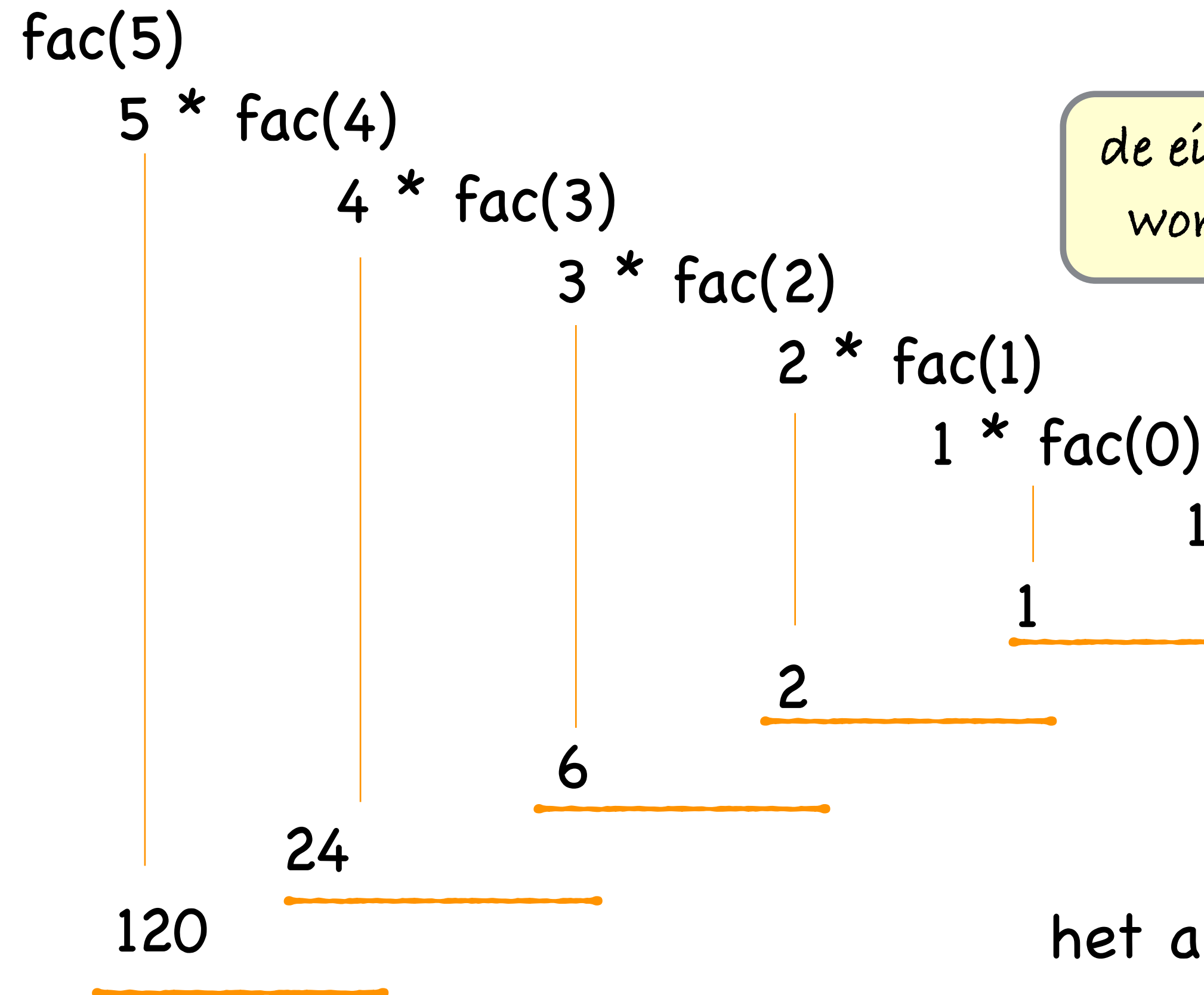
```
(define (fac n)
  (if (= n 0)
      1
      (* n (fac (- n 1)))))
```

de functie roept
zichzelf 1 keer op

> (fac 5)
120

Deze definitie levert een lineair recursief proces

```
(define (fac n)
  (if (= n 0)
      1
      (* n (fac (- n 1)))))
```


de eindconditie wordt bereikt

voor dit speciale geval is het resultaat gekend

het eindresultaat wordt opgebouwd tijdens het terugkeren

het aantal oproepen dat nodig is groeit **lineair** t.o.v. de input

Lineair recursief proces voor faculteit: een trace

```
> (#%require racket/trace)
```

```
> (trace fac)
```

```
> (fac 5)
```

```
> (fac 5)
```

```
> (fac 4)
```

```
> > (fac 3)
```

```
> > (fac 2)
```

```
> > > (fac 1)
```

```
> > > (fac 0)
```

```
< < < 1
```

```
< < < 1
```

```
< < 2
```

```
< < 6
```

```
< 24
```

```
< 120
```

```
120
```

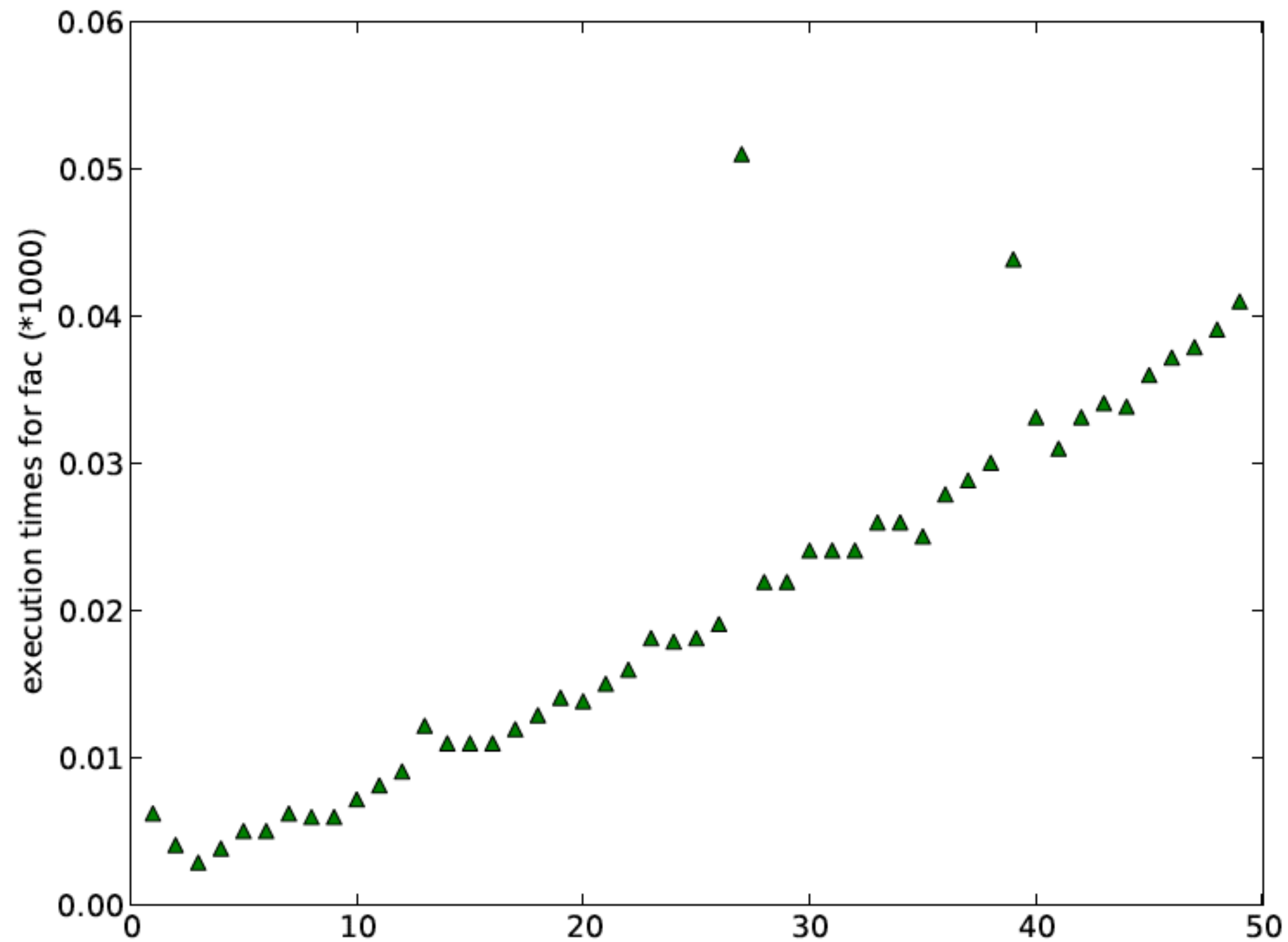
bij elke oproep wordt een
lijn uitgeprint

bij het terugkeren uit een
oproep wordt een lijn uitgeprint

```
(define (fac n)
  (if (= n 0)
      1
      (* n (fac (- n 1)))))
```

na terugkeer wordt er nog
een bewerking uitgevoerd op
het resultaat (*constructieve
recursie*)

Lineair recursief proces voor faculteit: een plot

Een lineair iteratief proces voor faculteit

fac-bis(5, 1)

~~5~~ * fac-bis(4, 5)

~~4~~ * fac-bis(3, 20)

~~3~~ * fac-bis(2, 60)

~~2~~ * fac-bis(1, 120)

~~1~~ * fac-bis(0, 120)
120

bij elke oproep wordt
een tussenresultaat
opgebouwd

de eindconditie
wordt bereikt

het eindresultaat
staat klaar

na terugkeer wordt
er 'NIETS' meer
gedaan met het
resultaat
(= staartrecursie)

```
(define (fac n)
  (define (fac-iter counter result)
    (if (= counter 0)
        result
        (fac-iter (- counter 1) (* counter result))))
  (fac-iter n 1))
```

> (fac 5)
120

CODE

Lineair iteratief proces voor faculteit – 2 versies

```
(define (fac n)
  (define (fac-iter counter result)
    (if (> counter n)
        result
        (fac-iter (+ counter 1) (* counter result))))
  (fac-iter 1 1))
```

```
(define (fac n)
  (define (fac-iter counter result)
    (if (= counter 0)
        result
        (fac-iter (- counter 1) (* counter result))))
  (fac-iter n 1))
```

fac-iter(1,1)

fac-iter(2,1)

fac-iter(3,2)

fac-iter(4,6)

fac-iter(5,24)

fac-iter(6,120)

120

idem maar
telt van 1
naar n

fac-iter(5,1)

fac-iter(4,5)

fac-iter(3,20)

fac-iter(2,60)

fac-iter(1,120)

fac-iter(0,120)

120

als de eindconditie
wordt bereikt staat
het resultaat klaar

Lineair iteratief proces voor faculteit – traces

```
(define (fac n)
  (define (fac-iter counter result)
    (if (> counter n)
        result
        (fac-iter (+ counter 1) (* counter result))))
  (trace fac-iter)
  (fac-iter 1 1))
```

```
> (fac 5)
>(fac-iter 1 1)
>(fac-iter 2 1)
>(fac-iter 3 2)
>(fac-iter 4 6)
>(fac-iter 5 24)
>(fac-iter 6 120)
<120
120
```

optellen van 1
tot $n+1$

```
(define (fac n)
  (define (fac-iter counter result)
    (if (= counter 0)
        result
        (fac-iter (- counter 1) (* counter result))))
  (trace fac-iter)
  (fac-iter n 1))
```

```
> (fac 5)
>(fac-iter 5 1)
>(fac-iter 4 5)
>(fac-iter 3 20)
>(fac-iter 2 60)
>(fac-iter 1 120)
>(fac-iter 0 120)
<120
120
```

terugtellen van
 n naar 0

de **toestand** van het proces wordt in 2 variabelen gevat !

Lineaire Recursie $\leftrightarrow$ Iteratie

Lineair Recursief Process

- ✓ aantal stappen groeit lineair met de 'grootte' van de input
- ✓ geheugengebruik groeit ook lineair met de 'grootte' van de input
- ✓ wordt gegenereerd door een functiedefinitie die constructieve recursie gebruikt

kan vrij mechanisch omgezet worden in een

Lineair Iteratief Process

- ✓ aantal stappen groeit lineair met de 'grootte' van de input
- ✓ geheugengebruik is constant
- ✓ wordt gegenereerd door een functiedefinitie die staartrecursie gebruikt OF door het gebruik van een iteratieve controlestructuur

“Een **iteratief proces** is een proces waarvan de toestand op elk moment kan gevat worden in een op voorhand gekend eindig aantal variabelen”

Deze definitie vertaalt ook rechtstreeks naar Scheme code

Alternatieve definitie van faculteit

$n! = n * (n-1) * (n-2) * \dots * 2 * 1$

or

$n! = 1 * 2 * 3 * \dots * (n-2) * (n-1) * n$

```
(define (fac n)
  (do ((counter 1 (+ counter 1))
      (result 1 (* result counter)))
      ((> counter n) result)))
```

```
> (fac 5)
120
```

```
(define (fac n)
  (do ((counter n (- counter 1))
      (result 1 (* result counter)))
      ((= counter 0) result)))
```

```
> (fac 5)
120
```

Do special form

```
(define (fac n)
  (do ((counter 1 (+ counter 1))
      (result 1 (* result counter)))
      ((> counter n) result)))
```

```
(do ( (<name-1> <init-1> <next-1>)
      (<name-2> <init-2> <next-2>)
      . . .
      (<name-n> <init-n> <next-n>) )
  (<end-test> <result-value>)
  <body-expr-1>
  . . .
  <body-expr-n>)
```

Do is een iteratieve controle structuur

```
(define (fac n)
  (do ((counter n (- counter 1))
      (result 1 (* result counter)))
      ((= counter 0) result)
      (display counter)
      (display " ")
      (display result)
      (newline)))
```

```
> (fac 5)
5 1
4 5
3 20
2 60
1 120
120
```

de **toestand** van het
proces wordt in 2
variabelen gevat

Vergelijk met vorige oplossing!

```
(define (fac n)
  (do ((counter n (- counter 1))
      (result 1 (* result counter)))
      ((= counter 0) result)
      (display counter)
      (display " ")
      (display result)
      (newline))))
```

```
> (fac 5)
5 1
4 5
3 20
2 60
1 120
120
```

```
(define (fac n)
  (define (fac-iter counter result)
    (if (= counter 0)
        result
        (fac-iter (- counter 1) (* counter result))))
  (trace fac-iter)
  (fac-iter n 1))
```

```
> (fac 5)
>(fac-iter 5 1)
>(fac-iter 4 5)
>(fac-iter 3 20)
>(fac-iter 2 60)
>(fac-iter 1 120)
>(fac-iter 0 120)
<120
120
```

Les 3: Procedures en Processen

Sessie 2

Ook de definitie van Fibonacci vertaalt makkelijk naar Scheme

Recursive definition of Fibonacci

  $\text{fib}(0) = 0$
 $\text{fib}(1) = 1$
 $\text{fib}(n) = \text{fib}(n-1) + \text{fib}(n-2) \quad n > 1$

```
(define (fib n)
  (cond
    ((= n 0) 0)
    ((= n 1) 1)
    (else (+ (fib (- n 1)) (fib (- n 2))))))
```

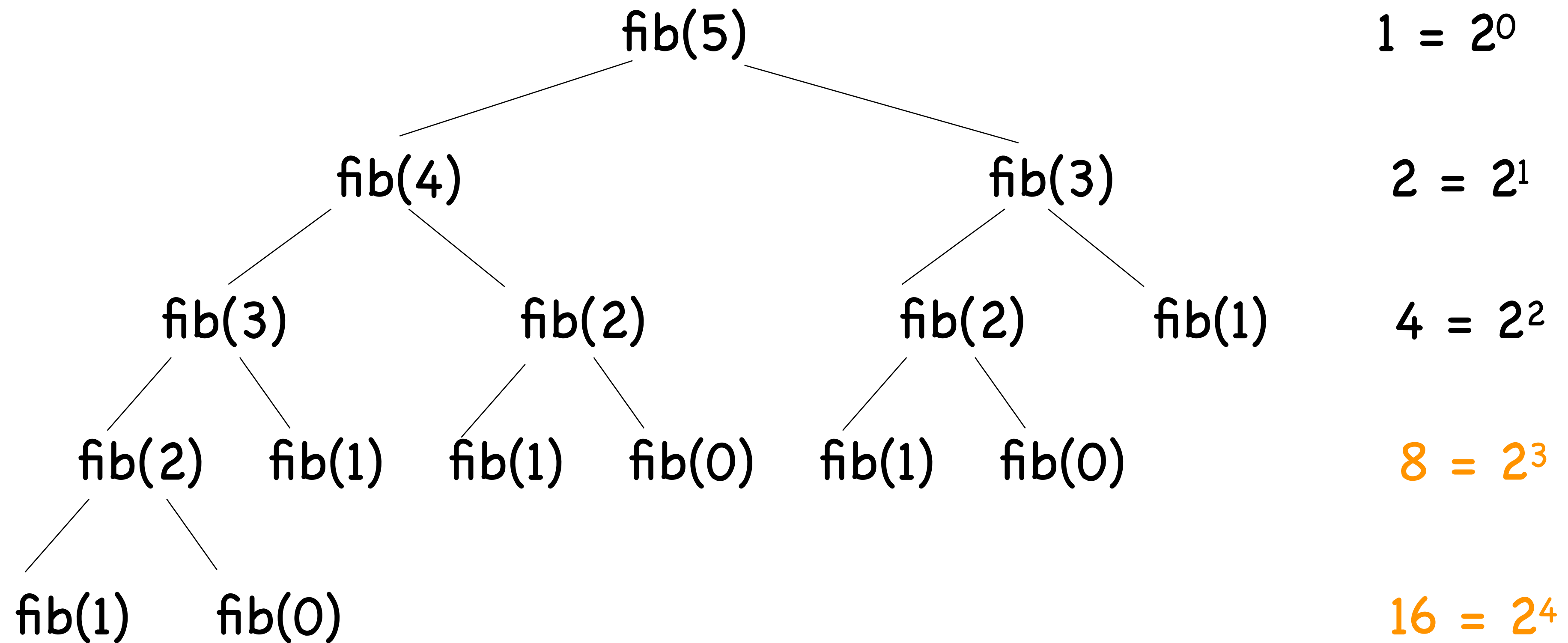
EN de resultaten
worden gecombineerd

de functie roept
zichzelf 2 keer op

```
> (fib 5)
5
> (fib 7)
13
```

CODE

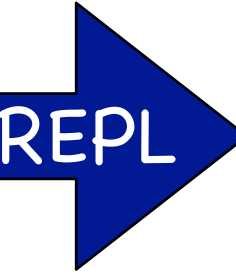
Deze definitie levert een boomrecursief proces

in elk blad is een
eindconditie bereikt

het aantal oproepen dat nodig is
groeit **exponentieel** t.o.v. de input

Boom recursief proces voor Fibonacci getallen: een trace


```
> (fib 5)
>(fib 5)
> (fib 4)
> >(fib 3)
> > (fib 2)
> > >(fib 1)
< < <1
> > >(fib 0)
< < <0
< < 1
> > (fib 1)
< < 1
< <2
> >(fib 2)
> > (fib 1)
< < 1
> > (fib 0)
< < 0
< <1
< 3

> (fib 3)
> >(fib 2)
> > (fib 1)
< < 1
> > (fib 0)
< < 0
< <1
> >(fib 1)
< <1
< 2
<5
5
>
```

An orange arrow originates from the bottom of the left trace, specifically from the '< 3' line, and points diagonally upwards and to the right, ending at the '> (fib 3)' line of the right trace.

Boom recursief proces voor Fibonacci getallen: een trace

```
> (fib 7)
>(fib 7)
> (fib 6)
> >(fib 5)
> > (fib 4)
> > >(fib 3)
> > > (fib 2)
> > > >(fib 1)
<<<<1
> > > >(fib 0)
<<<<0
<<<<1
<<<<1
> > > (fib 1)
<<<<1
<<<<2

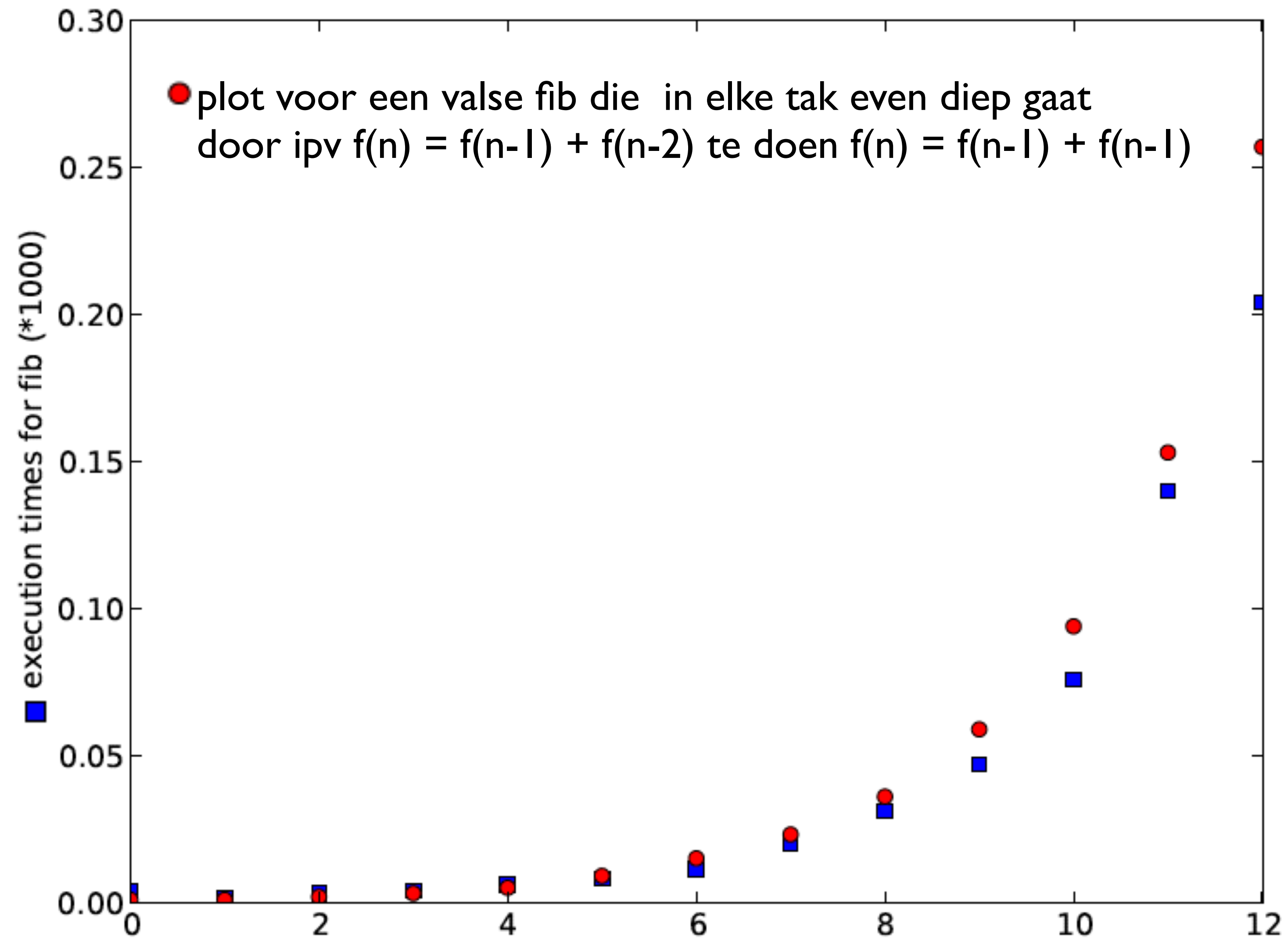
> > >(fib 2)
> > > (fib 1)
<<<<1
> > > (fib 0)
<<<<0
<<<<1
> > >(fib 1)
<<<<1
<<<<2
<<<<5

> > >(fib 4)
> > (fib 3)
> > >(fib 2)
> > > (fib 1)
<<<<1
> > > (fib 0)
<<<<0
<<<<1
<<<<1
> > >(fib 1)
<<<<1
<<<<2
> > (fib 2)
> > >(fib 1)
<<<<1
> > >(fib 0)
<<<<0
<<<<1
<<<<3
<<<<8

> (fib 5)
> >(fib 4)
> > (fib 3)
> > >(fib 2)
> > > (fib 1)
<<<<1
> > > (fib 0)
<<<<0
<<<<1
<<<<0
<<<<1
> > >(fib 1)
<<<<1
<<<<2
> > (fib 2)
> > >(fib 1)
<<<<1
> > >(fib 0)
<<<<0
<<<<1
<<<<1
<<<<3
> >

<<<3
< 8
> (fib 5)
> >(fib 4)
> > (fib 3)
> > >(fib 2)
> > > (fib 1)
<<<<1
> > > (fib 0)
<<<<0
> > >(fib 1)
<<<<1
> > >(fib 0)
<<<<0
> > (fib 2)
> > >(fib 1)
<<<<1
> > >(fib 0)
<<<<0
> > (fib 1)
<<<<1
<<<<2
< 5
<13
13
>
```

Boom recursief proces voor Fibonacci getallen: een plot

Lineair recursief proces voor machtsverheffing

Inductieve definitie voor machtsverheffing

$$\left\{ \begin{array}{l} b^0 = 1 \\ b^n = b * b^{(n-1)} \quad n > 0 \end{array} \right.$$

```
(define (exp b n)
  (if (= n 0)
      1
      (* b (exp b (- n 1)))))
```

```
> (exp 2 5)
32
```

```
> (trace exp)
> (exp 2 5)
>(exp 2 5)
> (exp 2 4)
> >(exp 2 3)
> > (exp 2 2)
> > >(exp 2 1)
> > > (exp 2 0)
< < < 1
< < < 2
< < 4
< < 8
< 16
< 32
32
```

CODE

Lineair iteratieve processen voor machtsverheffing

```
(define (exp b n)
  (define (exp-iter counter result)
    (if (> counter n)
        result
        (exp-iter (+ counter 1) (* result b))))
  (exp-iter 1 1))
```

```
> (exp 2 5)
32
```

```
(define (exp b n)
  (do ((counter 1 (+ counter 1))
      (result 1 (* result b)))
      ((> counter n) result)))
```

```
> (exp 2 5)
32
```

Logaritmisch proces voor machtsverheffing

Alternatieve inductieve definitie voor machtsverheffing

$$\left\{ \begin{array}{ll} b^0 = 1 \\ b^n = b * b^{(n-1)} & n \text{ oneven, } n > 0 \\ b^n = (b^{(n/2)})^2 & n \text{ even, } n > 0 \end{array} \right.$$

```
(define (fast-exp b n)
  (cond
    ((= n 0) 1)
    ((even? n) (square (fast-exp b (/ n 2))))
    (else (* b (fast-exp b (- n 1)))))
```

```
> (fast-exp 2 5)
32
```

```
> (fast-exp 2 20)
>(fast-exp 2 20)
> (fast-exp 2 10)
> >(fast-exp 2 5)
> > (fast-exp 2 4)
> > >(fast-exp 2 2)
> > > (fast-exp 2 1)
> > > >(fast-exp 2 0)
< < < <1
< < < 2
< < <4
< < 16
< <32
< 1024
<1048576
1048576
```

CODE

Logaritmisch proces voor machtsverheffing: Traces

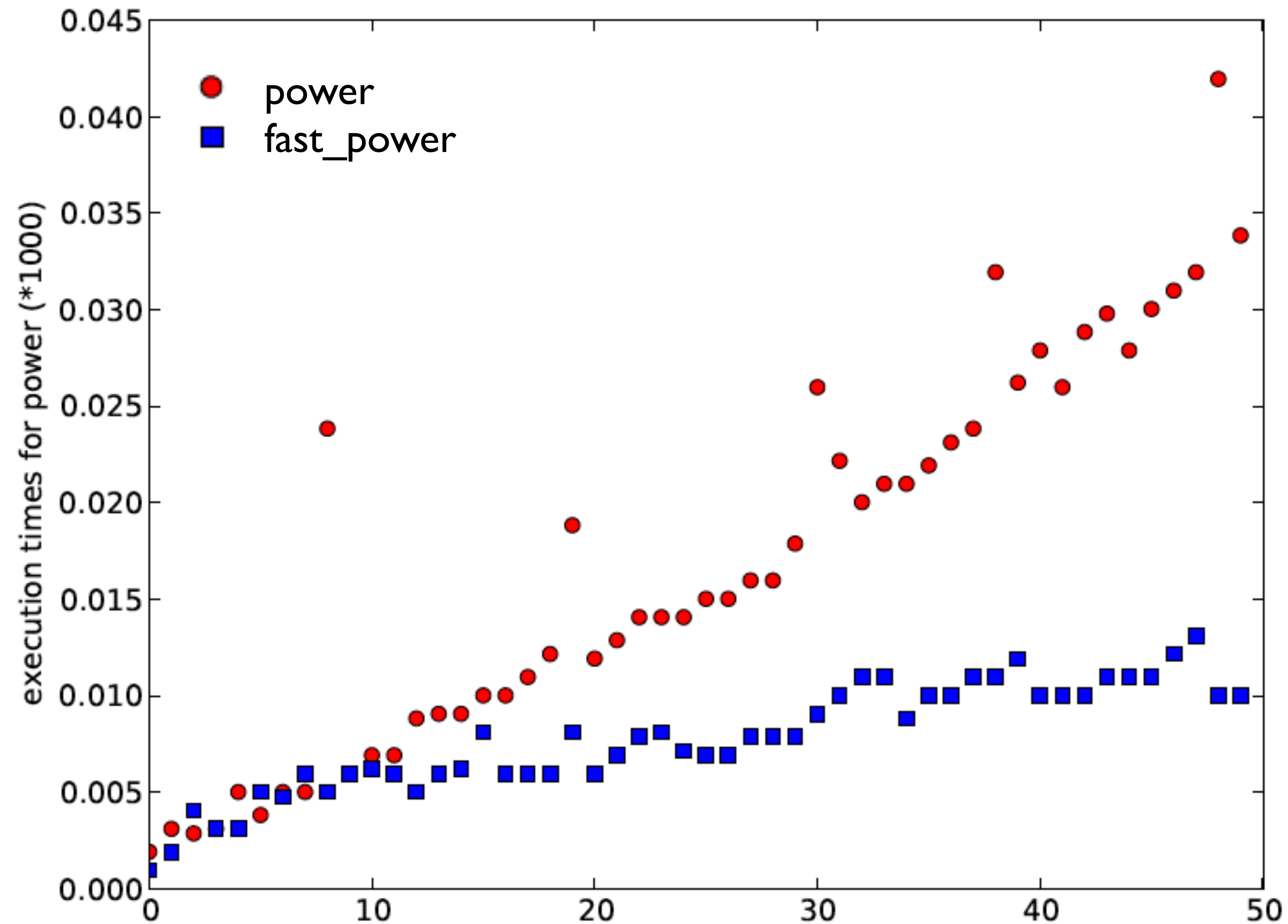
```
> (fast-exp 2 7)
>(fast-exp 2 7)
> (fast-exp 2 6)
> >(fast-exp 2 3)
> > (fast-exp 2 2)
> > >(fast-exp 2 1)
> > > (fast-exp 2 0)
< < < 1
< < <2
< < 4
< <8
< 64
<128
128
```

```
> (fast-exp 2 20)
>(fast-exp 2 20)
> (fast-exp 2 10)
> >(fast-exp 2 5)
> > (fast-exp 2 4)
> > >(fast-exp 2 2)
> > > (fast-exp 2 1)
> > > >(fast-exp 2 0)
< < < <1
< < < 2
< < <4
< < 16
< <32
< 1024
<1048576
1048576
```

```
> (fast-exp 2 70)
>(fast-exp 2 70)
> (fast-exp 2 35)
> >(fast-exp 2 34)
> > (fast-exp 2 17)
> > >(fast-exp 2 16)
> > > (fast-exp 2 8)
> > > >(fast-exp 2 4)
> > > > (fast-exp 2 2)
> > > > >(fast-exp 2 1)
> > > > > (fast-exp 2 0)
< < < < < 1
< < < < <2
< < < < 4
< < < <16
< < < 256
< < <65536
< < 131072
< <17179869184
< 34359738368
<1180591620717411303424
1180591620717411303424
```

het aantal oproepen dat nodig is
groeit **logaritmisch** met de input

Plot voor power en fast-power

Les 4: Hogere orde procedures
